

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Jednou za čas**

Identifikátor ISSN: **2573-4091**

Stránky: **[6], [7], [8]**

JEDNOU ZA ČAS

Vydává jednou za čas, ale nejméně šestkrát do roka Umělecký klub v Chicagu

Pub'd by the Bohemian Arts Club of Chicago

Roč. IV. Listopad 1918. Čís. 3

bě, jednak ukázal mu na Mánesa. V roce 1886—1887 otl se Kupka na malířské akademii v Praze. Byl tam čtyři roky, rektor Mařák byl mu velice přízniv, jelikož Kupkovy tehdy zcela mánesovské kresby se mu tuze zamlouvaly, a tak sklízel rok co rok školní ceny. Při tom dostal se do kruhu spiritistů, vyvolával ducha Mánesova, a okkultisti byli by jej připravili o zdraví a rozum. Roku 1890 odjel do Vídně. "Zase na Akademii,—naivní osel!", povídá sám. "Neštěstím malířů jsou všechny akademie vůbec." Dvě léta tam byl a hltal při tom četbu. Doplnoval své vědomosti dějepisné, studoval astronomii, chemii, filosofii. Kunstverein koupil mu několik obrazů během té doby a tím mu dodal prostředky k živobytí, ač o peníze měl pořád nouzi. Po dva roky měl u sebe Miloše Maixnera, syna malíře Petra Maixnera, dobrého latináře, který mnoho četl a výsledky své mu sděloval. "Dny, večery, noci sedali jsme proti sobě, převraceli svět a vesmír na rub a hledali v něm vši." Konečně se pustil Kupka do Paříže. Živil se kreslením kostymů, a při tom šum života Paříže vnikal mu do uší a duše. Řemeslo mu vynášelo konečně tolik, že si mohl roku 1896 najati malý domek se zahradou v La Bretèche, a začal zase malovat.

(Pokračování.)

Ze zašlých dob.

Píše Jos. Mach.

(Pokračování.)

Theoretický anarchist a jazyka českého sídlem na Žižkově, pan Vrba, jejíž jsem měl příležitost poznati při demolování německého buršáka na Václavském náměstí, byl figurou známou po celé Praze, neboť proslavil se četnými činy, a projevoval neobyčejnou udatnost a neohroženost v půtkách a šarvátkách s pražskou policií, jejímž byl zapřísáhlým nepřitelem, ří-

dě se již tehdy zásadou sebeurčení a zamítaje jakékoliv ovládnání bez svolení ovládaného. Tak na př. se jednoho dne setkal s policajtem na plošině poliční tramwaye, a využítkoval této příležitosti k tomu, aby řidiči vyložil zbytečnost policie asi těmito slovy: "Pamatujte si, že každý pražský policajt je padouch, bídák a holomek." Slova svá doprovázel významnými posuňky ruky, v níž třímал tlustou ořechovou hůl a mával jí ne zrovna přívětivě k strážní veřejné bezpečnosti. Když Vrba své názory o policii několikrát opakoval, nezbylo policajtově nic jiného, než ho zatknouti. U soudu Vrba na všechny otázky, týkající se jeho osoby, odpovídal důsledně vyhýbavou větou: "Já nevím," a to i v tom případě, když se ho ptali, má-li nějaké děti. Teprve když soudce mu sděloval, že je obžalován, poněvadž nazval pražské policisty padouchy, bídáky, vrahy a holomky, prohlásil obžalovaný muž s ořechovou hůl: "To je možné, slavný soude, že jsem to řekl, já o pražské policii jinak nemluví." "

Brzy po odpykání svého trestu upoutal na sebe opět pozornost policie, a to právě v době, když nový arcibiskup pražský, Skrbenský, slavil vjezd do Prahy, aby se ujal svého úřadu. Ulice byly naplněny zvědavými zástupy, jako svého času v Jerusalemě, když tam vjížděl Kristus Pán na oslu. Jenže v Praze při tom Kristus Pán scházel a zbylo jen to ostatní. Policie udržovala pořádek po obou stranách ulice, ale Vrbovi, jenž se tlačil v tlačenci, podařilo se přece prodrati se až do prostřed Ferdinandovy třídy, právě když se blížil slavný průvod, a užaslým zrakům diváků i policajtů naskytla se překvapující podívaná: Uprostřed vyklizené ulice objevil se malý ten mužík ve svém strach vzbuzujícím haveloku a plnovousu, a vytahoval z kapsy jakýsi tmavý předmět kulatého tvaru. Policie, která ode dávna ve Vrbovi viděla pouze theoretického anarchistu a praktického alkoholika, se značně ulekla, pevně jsouc přesvědčena, že se zmýlila a že Vrba je také praktickým anarchistou a chystá se vrhnouti pumu pod kočár příjízdnější Eminence. A skutečně Vrba položil rychle onen kulatý před-

mět na dlažbu ve středu ulice, načež se chtěl nenápadně ztratit v davech lidu na protějším chodníku, což mu však nebylo dopřáno. Kde se vzalo, tu se vzalo—čtyřicet policajtů (mezi nimi dva na koni) s tasenými šavlemi vrhlo se na Vrba a za chvíli již ho odváděli zároveň s troskami a cáry toho, co ještě před pěti minutami mohlo se nazývat havelokem. "Puma" byla sebrána a shledáno, že je to neškodná, prázdná láhev od rumu. Vrba se hájil, že chtěl pouze provést "nevinný žertík."

Jest přirozeno, že po této události nebylo o něm delší čas nic slyšeti a nikdo ho drahnou dobu neviděl. Žil prý někde v ústraní, zanášeje se plány k dalším zápasům s policií. Když se pak opět objevil na obzoru, vypadal opuštěnější než kdykoliv před tím. Jak se vyprávělo, bylo to tím, že byl zapuzen manželkou od svého krbu rodinného, poněvadž při své nezřízené žízni po lihovinách osvojil si zvyk, vypíjeti každého večera před spaním všechny petrolej z lampy, takže by byl přivedl málem na mizinu celou rodinu, která byla nucena veškeré své

příjmy obracet na kupování petroleje. Jest to zajisté politováníhodný a trapný zjev, který nemůžeme nikomu dávat za povzbuzující příklad, nýbrž spíše jej považovati můžeme za varovnou výstrahu všem, kdož jeví podobné sklony. Při tom v duchu děkujeme osudu, že případ Vrbův nepronikl tak dalece do veřejnosti, aby mohl sloužiti za zbraň nezřízené agitaci amerických prohibičníků. S odporem se odvrátíme v jinou stranu, abychom navázali přetrženou nit našeho vypravování.—

Společnost "Monako," scházející se v hostinci p. Kerharta, jak jsme sdělili na počátku našeho vypravování, se rozpadla krátce po té, co tam začal choditi mladý muž v sametovém kabátě žlutavé barvy a se žlutavými vlasy. Do kterého cechu uměleckého patřil, nikdo nevěděl. Tvrdilo se, že je malířem, jiní říkali, že hraje v kostele sv. Štěpána na varhany, až konečně se ustálilo u všech členů společnosti přesvědčení, že myje mrtvolu v patologickém ústavě. Vypadal tak, že ho bylo možno zařaditi do kteréhokoliv z těchto odborů.

3215 West 26th Street **Alois Šolar** Blíže Kedzie Avenue

— Victrolu, grafonoly, piana, samohrací piana, hudební nástroje všeho druhu —
Recordy Columbia a Victor

Jmenoval se Konstantin Prášek a teprve za několik neděl vyšlo na jevo, že je to zjednanec malíře Šrota, který maloval karikatury do "Švandy Dudáka," "Humorů" a "Kopřiv," ale obtížil svůj účet u těchto listů tolika zálohami, že by byl musil pro ně kreslit a malovat nejméně dva roky, aby "oddělal" to, zač si předem vyzvedl peníze. A malovat dva roky bez vyhlídky na náležitou odměnu peněžitou, to by odrazilo i umělce a pumpaře méně geniálního, než jakým byl malíř Šrot. Aby vyvážl z této málo závidění hodné situace, maloval a kreslil sice dále pro výše zmíněné časopisy, ale posílal po redakcích s kresbami svého přítele Práška, jenž vydával obrázky za vlastní své práce a bral za ně honoráře, jež více méně svědomitě odváděl Šrotovi, a tento mu v odměnu dával procenta z přinesených peněz. A při tom Ignát Herrmann a Vilímek marně čekali, kdy si na jejich listy vzpomene p. Šrot nějakým tím obrázkem.

"Monako" se rozpadlo, když jednoho krásného dne (vlastně večera, poněvadž ve dne de facto Monako ani neexistovalo) objevil se ve společnosti Václav Klimeš, vévoda macedonský. Jeho příchod a jeho činnost, o níž níže bude obšírněji pojednáno, byl členům společnosti vítanou záminkou, aby se téměř beze stopy rozprchli do všech úhlů světových z útulné místnosti hostince páně Kerhartova. Hodilo se jim to znamenitě, poněvadž p. Kerhart beztoho v oné době den co den slavnostně i hrozně se zapřísahal, že už déle čekat nemůže a nebude.

Václav Klimeš měl to vytištěno na visitkách, že je skutečně vévodou macedonským. Takto byl svého povolání koželuhem a přijel do Prahy z Bulharska, z města Sofie. Tenkrát byl celý balkánský poloostrov, jak to bývalo jeho zvykem, ve varu a podobal se sopce, nebo, chcete-li, sudu se střelným prachem. V Macedonii zuřilo povstání, každý týden téměř přinesly noviny zprávu, že sultán buď byl nebo bude zardoušen, v Bulharsku tvořily se bandy komitů, které přecházely přes turecké pomezí, aby tam bojovaly proti tureckému vojsku a rozdmýchovaly revoluci mezi slovanským obyvatelstvem. Václav Klimeš, který

se po několik let živil v Bulharsku vyděláváním kůží, dal se k jedné takové četě, účastnil prý se několika bitev a byl konečně povýšen na kaprála, čemuž se v Macedonii říká "vojvoda." Pak si vzal dovolenou, dal si natisknouti navštívenky "Václav Klimeš, vévoda macedonský" a odjel do Prahy, aby tam mezi svými krajanů verboval povstalce pro boj proti sverepému Turčinovi. Uvidíme záhy, jaké to mělo následky.

(Pokračování.)

Jubileum básníka.

Na letošní září připadlo 50. výročí narozenin českého básníka Otokara Březiny, jenž beze sporu náleží nejen mezi nejlepší básníky české, ale může směle řaděn býti mezi knížata poesie světové a jest také cizinou uznáván za jedinečného mistra slova, hudebnosti a myšlenkové hloubky umění básnického. A přes to jméno Otokara Březiny, natož pak jeho spisy, málo jsou známy širší obci čtenářské, a i mezi Čechy málo jest těch, kterým dostaly se do ruky nečetné jeho knihy a kteří by se ponořili do čarovné lázně jeho kouzelného a ohňostrojem nejnádhernějších barev a tónů oslňujícího umění. Otokar Březina (pravé jeho jméno jest Václav Jebavý, narodil se 13. září 1868 v Počátkách, studoval reálku a stal se učitelem na měšťanské škole nejdříve v Nové Říši, později v Jaroměřicích na Moravě, a těmito suchými daty jest skoro vyčerpán vnější děj jeho života) nebyl nikdy populárním básníkem a nikdy asi jím nebude, a i mezi těmi, kdož ho čtli a čtou, jest poskrovnu těch, kteří ho pochopí a zamilují se do jeho tajemné mystiky a do nevyrovnatelné krásy jeho rytmu, a jeho výrazu, jeho básnických obrazů a nálad. Jest to básník, který zdánlivě odvrácen jest od života skutečného a jehož myšlenka zdá se blouditi v nedozírných a nedostupných výšinách prorockých, blouznivých vytržení, ač i v jeho verších, pod barvami z jiných sfér a pod tóny zaznívajících z nekonečných prostorů neznáma, postřehnouti možno notu moderních ideí sociálních, touhu po lepším lidstvu, po bratrství duší v spravedlnosti a lásce.